

СТИМУЛИРАНЕ НА ИНОВАЦИИТЕ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО В БЪЛГАРИЯ В РАМКИТЕ НА ЧЛЕНСТВОТО ѝ В ЕС

Позиция на Данаила Иванова – Шуменски Университет ”Епископ Константин Преславски”

Устойчивото развитие и растеж на ЕС и на България, създаването на по-добра и силна Европа се основава на иновативно мислене и предприемаческа активност. Проучване на МСП през 2013г., на Обединение „Инсайт” сочи, че нивото на иновативност на дадено предприятие зависи на първо място от прилаганите добри практики – използване в дейността на съвременни информационни и комуникационни технологии, прилагане стратегия за развитие на човешките ресурси в това число обучение, разработване пазарни стратегии, бизнес планове в различни времеви хоризонти. Вторият по значение фактор е достъпът до финансиране. На трето място е интернационализацията и активност по отношение на интелектуалната собственост.

Проблемите при стимулирането на иновациите и предприемачеството в България могат да се обобщят в следните:

- България е в групата на изоставащите страни с показатели значително по ниски от средните за ЕС по отношение на иновациите, най-вече поради слаби резултати за партньорство между бизнеса, научните организации и университети и степен на комерсиализация на научните изследвания. България е на последно място по изследователска и развойна дейност в ЕС;
- системата за поощряване на иновациите работи под потенциала си. Структурата на разходите за НИРД е небалансирана – дела на публичните разходи /0.29% за България и 0.76% за ЕС/ е равен на разходите за НИРД на бизнеса /0.3% в България и 1.23% в ЕС/, при препоръка в Лисабонската стратегия за двоен превес на разходите от частния бизнес. Нисък е приноса на иновациите за икономическия растеж.
- недостатъчен размер и достъп до финансов ресурс и интелектуална собственост;
- ниска патентна активност на българските предприятия;
- ниска заетост в наукоемки сектори и нисък дял на високотехнологичен износ от България;
- усложнени административни процедури, слабо стратегическо съсредоточаване в ключови области на бизнес иновациите и недостатъчно развита информационна среда.

Проблемните области задават **основните насоки** на дейност в България за стимулиране на иновациите и предприемачеството:

➤ **интегриран** подход към насърчаване на иновативното развитие. Единен документ и стратегия за консолидиране на различните инициативи;

➤ **стимулиране** на предприемачеството чрез финансови инструменти свързани с европейски и регионални предизвикателства. Оперативна програма „Иновации и конкурентноспособност” 2014-2020 – Приоритетна ос „Иновации и предприемачество”, която подкрепя разработване и внедряване на иновативни продукти, процеси и бизнес модели, инвестиции в научно-изследователска и развойна дейност, както и изграждане на споделена инфраструктура и услуги за иновативни малки и средни предприятия. Целевите групи са: стартиращи предприемачи до 29 и над 50годишна възраст, жени, лица с увреждания, безработни, мигранти, доказани предприемачи, търсещи възможност за по-висока добавена стойност и устойчивост;

➤ **ефективно** изпълнение на програми за подкрепа на иновации в периода 2014-2020г., чрез разрешаване на проблемите в областта на научните изследвания и формиране на човешки капитал. Залага се на добър критериален мениджмънт, на новата Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж", която да насочи финансиране към университети и организации постигащи резултат;

➤ **опростяване** на процедурите, подобряване на критериите и стратегическо съсредоточаване в ключови области на бизнес иновациите;

➤ **подобряване** на координация между управленческите органи;

➤ **усъвършенстване** на обучението по предприемачество в различните образователни степени;

➤ **строг** и постоянен мониторинг и оценка на резултати.

Доброто образование и инвестиции в научни изследвания са гарант за модернизирани на Европейската икономика и създаването на нови поколения предприемачи. За стимулиране на иновациите и предприемачеството предлагам моите виждания за дейности в областта на висшето образование:

1. Разработване на единна рамка, качествени, практически ориентирани към действие, активни дидактически материали по Учебна програма или модул за ключовата компетентност „Предприемачество” с участието на ментори, водещи предприемачи - като модел, който младите хора могат да следват. Създаването на подобни средства не е по силите на отделния преподавател, а наличието им гарантира ефективност и мултипликация в национален мащаб. Да се прилагат за студенти от всички специалности – икономически, технически, творчески и природни науки, служители на фирми и възрастни.
2. За да имат студентите поне един практически предприемачески опит да се създаде студентска тренировъчна компания или да регистрират фирма докато се обучават. Създаването на национален или университетски акселератор за студенти улеснява прехода от обучение към реална предприемаческа дейност. Студентите са с най-голям иновационен потенциал, разполагат с експертиза на преподавателите и не разполагат с финансов ресурс. Връзката на капиталови компании с акселератора позволява експертиза и финансиране на добри идеи.
3. Създаване на национален сайт към акселератора, на който компании декларират потребности, задачи за проекти, генериране на идеи, изследване на потребители, развитие на продукт към всички образователни институции, като предоставят необходимата маркетингова информация. Това е предпоставка за обвързване на университетското образование с пазара на труда и развитие на практически предприемачески умения, полезни решения и идеи за компаниите.
4. Създаване на възможност за участие на младежки екипи с проекти за развитие на селските райони без да са жители на същите до момента. В тях ресурсите са на достъпни цени, жителите са малко иновативни и работоспособни и ще могат да се постигнат значими социални ефекти.
5. Подкрепа за младежки творчески и културни индустрии, социално-здравно предприемачество и приложения за електронна търговия и услуги.

Студентското предприемачество генерира малки и средни компании - ключове за подобряване на нивата на заетост и създаването на по-модерен, гъвкав и съвременен пазар на труда в Европа. Боравенето с нови технологии дава на малкия и средния бизнес основна роля в растежа на националните икономики. МСП са основния компонент в борбата с бедността и безработицата, които са едни от най-тежките проблеми в България в момента, особено младежката безработица.